

6.5x30.22	1	עמוד 17	שנת המשפט	30/09/2015	49864583-7
המרכז האקדמי למשפט ועסקי - 26330					

ביקורת בונה

פרופ' פבלו לרנר

ההפטר לחייבים מוגבלים מסמן תפנית

בשנת תשע"ה חל שינוי משמעותי בא-כיפת חיובים, עם קבלת תיקון מס' 47 לחוק ההוצאה לפועל, שזכה לכינוי "שמי-טת חובות". לפי תיקון זה, מי שהיה חייב מוגבל באמצעים במשך ארבע שנים, חו-בותיו אינם עולים על 800 אלף שקל, אין לו נכסים לעיקול או למימוש ושילם את התשלום החודשי במשך שלוש שנים לפני מועד הבקשה באופן סדיר, יהיה רשאי לפ-נות לרשם ההוצאה לפועל ולבקש הפטר. זאת, להוציא חובות שאינם זכאים לקבל הפטר בפשיטת רגל - כגון חוב מזונות או בגין קנס. מטרת התיקון היא לאפשר את שיקומם של אלפי חייבים, שעקב ההגב-לות אינם יכולים לנהל את חייהם באופן מסודר.

עם התיקון נשמעה הטענה שהחייבים משתמשים בדרכים עקלקלות כדי להתחמק מהחזר חובות. הטענה פשטנית. התחייבות-יתר אינה רק בעיית מוסר תשלומים, אלא גם כתוצאה של "תאונה כלכלית" או כשלי שוק הקיימים בכל חברה צרכנית הפועלת על בסיס אשראי. בישראל, לכשל השוק מתווסף גם "כשל משפטי" המתבטא בכך שאין תשובה נכונה לבעיות של חדלות פירעון צרכנית. הרעיון של חייב מוגבל באמצעים הוא דוגמה לכשל זה: חייב מוגבל באמצעים לא נוצר כדי להתמודד ביסודיות עם שאלות של חדלות פירעון, אלא כדי להסיר מחייבים חסרי יכולת את איום פקודות המאסר (שבניתיים בוטלו, פרט לעניין מזונות), וכמו כן עקב הקשיים שהוערמו על חייבים אלה כדי להיכנס להליכי פשיטת רגל.

יתר-על-כן: מצב של חייב מוגבל באמצעים לא נתן פתרון גם לנושים: גם היום, לפני קבלת ההפטר, חייבים מוגבלים נהנים מהפטר "דה פקטו", ורוב הזוכים המיואשים אפילו אינם בודקים מהו המצב של חייב המוכרז חייב מוגבל באמצעים. דווקא החוק החדש מכניס ממד של בקרה: זוכים הסבורים כי ההפטר פוגע בהם או אינו מוצדק - יוכלו להתנגד לו. כמו כן, רשם ההוצאה לפועל רשאי לדחות את בקשת החייב אם יש נסיבות המצדיקות זאת, וניתן יהיה לבטל את ההפטר אם מתברר כי הושג על בסיס מידע שגוי או כוזב.

תיקון 47 הוא הוראת שעה לשלוש שנים, ולאחר מכן לא יוכרז עוד חייבים מוגבלים. עד אז אמורה להיכנס לתוקף רפורמה מתוכננת בדיני חדלות פירעון. סוגיית חדלות הפירעון מחייבת הבחנה בין נושים שונים (רצוניים ולא רצוניים), וכן התייחסות מיוחדת לתעשיית האשראי ולמדינה בתור נושים. בנוסף, הסוגיה מחייבת התחשבות בנסיבות המיוחדות של כל חייב וחייב, ויצירת מסלולים שונים להסדרי שיקום.